

Joseba Achotegui, que ensenya psicopatologia evolucionista a la UB

VICTOR-M. AMELA

IMA SANCHIS

LLUÍS AMIGUET

Edat? Mentre em senti rellevant és irrellevant. **Vaig néixer a Durango, però he triat viure a Barcelona.** Sóc directiu de l'Associació Mundial de Psiquiatria. **He descrit la síndrome d'Ulisses en immigrants.** La tristesa és necessària perquè evita que persistim en l'error

“Els bojos són la nostra reserva genètica de genialitat”

JORDI ROVIRALTA

Què és la bogeria? Una peculiar saviesa alternativa. Un boig és un inadaptat, però només a les nostres actuals circumstàncies, costums, cultura i societat...

I si les circumstàncies canvien de sobte?

Davant una catàstrofe, l'avui boig pot ser qui disposi dels gens per adoptar una conducta providencial que el transformi en líder carismàtic; en l'heroi, o el geni que salvi el seu poble.

Com qui?

Cristòfor Colom, per exemple, és un cas clar d'hipofòbia, falta de por. Només un gran hipofòbic podia llançar-se a creuar un oceà en aquelles banyeres...!

Tot i això el van creure.

Perquè la necessitat d'expansió econòmica convertia la temeritat de Colom en admirable valor. De la mateixa manera, la història de la humanitat és plena de líders carismàtics que sentien veus i parlaven amb el més enllà entre episodis de còlera i eufòria.

Però els seguien.

Perquè connectaven amb el grup. El funcionament grupal és molt més psicòtic que l'in-

dividual i remunta el subjecte a dinàmiques psíquiques primitives.

I el líder il·luminat hi connecta.

Mostraven trets esquizoïdes, que avui els convertirien en inadaptats, però llavors van resultar providencials. Un líder convencional i prudent no hauria aconseguit travessar el Sinaí. Però Moisès ho va fer. Sense ell, els jueus haurien continuat sent esclaus.

La malaltia mental no existeix?

La bogeria és un continuïum.

Tots som una mica bojos?

Tots som en algun punt d'aquesta línia gradual entre el seny absolut i la bogeria absoluta. Aquesta predisposició és el preu que paguem per la capacitat d'adaptar-nos a circumstàncies extremes, però possibles, encara que avui puguin semblar boges.

Què diferencia el boig del geni?

El geni torna de la bogeria; el trastornat no troba el camí de tornada. Però tots dos han estat al mateix lloc.

Per què uns en tornen i d'altres no?

És qüestió de gradació i d'entorn. Les circumstàncies ambientals modulen l'herència genètica: l'esquizoïde, per exemple, no desenvolupa trastorns d'adult si les seves manifestacions són acceptades d'adolescent.

Bogeria amb sentit

La bogeria és una altra forma de saviesa. Qui en pateix atresora en els seus gens la capacitat d'adaptar-se a circumstàncies extremes. I d'ajudar tota la tribu a sobreviure-hi. Gens paranoics que alerten de perills insospitats: d'altres, esquizoïdes, que ens descobriran nous mons, i d'altres, depressius, que, desactivant-nos, han evitat i potser evitaran la nostra persistència en l'error. Els bojos són depositaris de la psicodiversitat genètica de la nostra espècie. La bogeria és un patiment, però no absurd: té sentit, encara que, per als qui la suporten, sigui una càrrega pesada. És qüestió de solidaritat i, sobretot, de seny ajudar-los a portar-la per si la vida, de sobte, el perd.

On es voreja la bogeria?

Només un deu per cent de les persones porten gens que els predisposen a episodis de trastorn que danyen la seva vida.

Poden resultar molt penosos.

Però no són permanents. La prova és que, excepte en les etapes agudes, els portadors d'aquests gens han atret parelles, s'han reproduït i els han transmès.

La bogeria pot resultar atractiva?

Tant com el poder. Steven i Price expliquen com en una situació crítica per a la comunitat hi ha trets esquizoïdes que esdevenen el carisma del líder. Le Bon defineix el líder com una persona “al caire de la bogeria” i xaman en manxú-tungús significa *excitat*.

El xaman també sent veus.

L'esquizofrènia, a més, és poligènica. Es troba associada a nombrosos gens vinculats a la creativitat i altres virtuts adaptatives i, per tant, atractives per a la parella.

El paranoic també resulta útil?

La paranoia és el trastorn psicòtic més freqüent, i és lògic, si considerem la nostra evolució en un món d'amenaques i perills. Per això la paranoia pot resultar-nos providencial: no és millor fugir cent vegades que ser devorat pel lleó? En quantes ocasions un paranoic ha salvat tota la tribu d'un perill inadvertit!

Suporto que hi ha d'haver de tot.

Aquesta diversitat psicogenètica és la garantia de la nostra capacitat d'adaptació als reptes del medi sempre canviant.

Per a la tribu la bogeria pot ser útil, però per als qui en pateixen és una tragèdia. Ells carreguen el pes de la motxilla de la nostra reserva genètica conductual, que els converteix en inadaptats. Però el seu patiment té sentit, perquè permet a la humanitat disposar de gens que faciliten una enorme quantitat de respostes adaptatives.

No sé si els és cap consol.

Estem obligats a ajudar-los per solidaritat, però també pel nostre interès com a individus, com a comunitat i com a espècie. Els bojos són la nostra reserva de genialitat per a temps difícils.

I les depressions, quina utilitat tenen?

També són necessàries. Són una manera de demanar ajuda i alhora d'obligar el deprimat a aturar-se i repensar la conducta que ha motivat la depressió.

Així doncs, la tristesa també serveix?

En desactivar-nos, evita que insistim en l'error que l'ha causat. I ens obliga a replantejar-nos la nostra actitud i els nostres actes. Per això, el xarlatanisme sobre el pensament positiu en realitat és contraproductiu: la tristesa de vegades és imprescindible.

Veig que troba sentit a tot.

No jo, sinó la psicologia evolucionista, una de les últimes tendències, que complementa les altres escoles i corrents de la psicologia contemporània.

LLUÍS AMIGUET

L'ESPANYOL JUGA A RAC1

PARTIT DE LLIGA

RCD ESPANYOL - VILA-REAL

Dilluns, 24 de febrer, a les 21.30 h

Amb Eduard De Batlle, Aleix Parisé, Xavi Puig, Jaume Mullor i Dani Solsona.

Escolta el partit a rac1.cat i segueix-lo a @RCDERAC1

